

1. Shrnutí

Sídelní struktura

Ke dni Sčítání 2021 byl Olomoucký kraj vymezen územím 402 obcí. Oproti Sčítání 2011 se jejich počet zvýšil o tři obce, které vznikly k 1. lednu 2016 v souvislosti s optimalizací území Vojenského újezdu Libavá. Jednalo se o obce Kozlov, Luboměř pod Strážnou a Město Libavá. Průměrná obec Olomouckého kraje byla v době Sčítání 2021 charakterizována rozlohou 13,1 km² a počtem 1 542 obyvatel.

Administrativně zahrnoval Olomoucký kraj 5 okresů, 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP) a 20 správních obvodů s pověřeným obecním úřadem (SO POÚ). Z celkového počtu 402 obcí jich 31 mělo statut města. Oproti předchozímu sčítání se počet měst zvýšil o město Štěpánov, které získalo statut města v roce 2020.

Obyvatelstvo

V Olomouckém kraji mělo k 26. 3. 2021 obvyklý pobyt 619,8 tis. osob, tj. 5,9 % z populace České republiky. Oproti předchozímu censu v roce 2011 jejich počet klesl o 8,6 tis. osob. Nejvíce obyvatel žilo ve statutárních městech Olomouc (106,1 tis. osob), Prostějov (43,7 tis. osob) a Přerov (41,0 tis. osob). Z obvykle bydlícího obyvatelstva v kraji bylo 303,9 tis. mužů (tj. 49,0 %) a 315,9 tis. žen (tj. 51,0 %).

Podle věkového složení obyvatel žilo v Olomouckém kraji 98,2 tis. dětí ve věku do 14 let (tj. 15,8 %), 388,9 tis. osob ve věku 15 až 64 let (tj. 62,7 %) a 132,7 tis. seniorů ve věku 65 a více let (tj. 21,4 %). Zatímco velikost produktivní populace ve věku 15 až 64 let se mezi posledními dvěma sčítáními v letech 2011 a 2021 zmenšila, počet dětí do 14 let a seniorů starších 65 let se naopak zvýšil. Na 100 dětí ve věku 0 až 14 let připadalo 135,2 seniorů ve věku 65 a více let. Takto definovaný index stárí byl v Olomouckém kraji 4. nejvyšší mezi 14 kraji. Průměrný věk obyvatel Olomouckého kraje se zvýšil na 43,3 let.

Ke dni Sčítání 2021 žilo v dospělé populaci Olomouckého kraje 161,5 tis. svobodných mužů a žen, 240,2 tis. ženatých a vdaných, 72,4 tis. rozvedených a 45,5 tis. ovdovělých. Celkovému počtu 267,8 tis. žen starších 15 let se v průběhu života doposud narodilo 433,9 tis. dětí. Na 1 000 žen tak v průměru připadalo 1 648 živě narozených dětí, což bylo o 11 dětí méně než při sčítání v roce 2011.

Se státním občanstvím České republiky bydlelo v Olomouckém kraji 608,3 tis. osob, tj. 98,2 % krajské populace. S cizím státním občanstvím žilo v kraji pouze 10,5 tis. osob, tj. 1,7 %. Jednalo se o nejnižší podíl v mezikrajském srovnání. K české národnosti se v dobrovolné otázce přihlásilo 358,0 tis. obyvatel. Dalších 84,2 tis. obyvatel uvedlo moravskou národnost a 7,4 tis. obyvatel národnost slovenskou. Češtinu si za svůj mateřský jazyk vybralo 561,0 tis. osob, dalších 10,9 tis. osob zvolilo slovenštinu.

Z celkem 434,1 tis. obyvatel Olomouckého kraje, kteří deklarovali svůj vztah k náboženské víře, bylo 64,8 % osob nevěřících a 35,2 % osob věřících. Nejvyšší podíl věřících žil na Konicku. Téměř dvě třetiny osob věřících a hlásících se k církvi se v Olomouckém kraji přihlásilo k Církvi římskokatolické.

V obci, ve které mělo bydliště jak v době sčítání, tak v době svého narození, žilo ke dni Sčítání 2021 celkem 317,8 tis. obyvatel (tzv. rodáků). Jejich vyšší podíl charakterizoval zejména větší sídla. Mezi rodáky mírně převažovali muži (51,8 %) nad ženami (48,2 %).

K 26. 3. 2021 žilo v Olomouckém kraji 521,6 tis. osob starších 15 let, z toho 174,4 tis. osob se středním vzděláním vč. vyučení (bez maturity), 167,7 tis. osob s úplným středním vzděláním (s maturitou), vč. nástavbového a pomaturitního, a osob se vzděláním vyšším odborným (vč. konzervatoří) a 81,8 tis. osob s vysokoškolským vzděláním. Zatímco mezi šedesátníky bylo při sčítání 13,2 % vysokoškoláků, mezi třicátníky jich bylo 30,0 %.

Ekonomická aktivita obyvatelstva

Z celkového počtu 619,8 tis. obvykle bydlícího obyvatelstva v Olomouckém kraji tvořilo 317,9 tis. osob pracovní sílu. Její největší část představovali zaměstnaní (301,8 tis. osob). Mimo pracovní sílu bylo 295,9 tis. osob. Téměř polovinu z nich tvořili nepracující důchodci (146,1 tis. osob) a necelou třetinu žáci a studenti (87,4 tis. osob).

V pracovní síle Olomouckého kraje bylo 173,1 tis. mužů (tj. 54,4 %) a 144,9 tis. žen (tj. 45,6 %). Zřetelně nejvíce osob tvořících pracovní sílu bylo v populačně silných pětiletých věkových skupinách 45 až 49 let (15,3 %) a 40 až 44 let (14,3 %). Pracovní síla zahrnovala 34,8 % osob se středním vzděláním vč. vyučení (bez maturity), 33,0 % osob s úplným středním vzděláním (s maturitou) a 21,2 % vysokoškoláků. Oproti předchozímu sčítání v roce 2011 ubylo středoškoláků s vyučením a naopak přibýlo vysokoškoláků.

Podle odvětví ekonomické činnosti CZ-NACE působilo nejvíce zaměstnaných osob s bydlištěm v kraji v průmyslu (90,9 tis. osob, tj. 30,3 %). Ve správním obvodu ORP Mohelnice působilo v tomto odvětví 51,0 % zaměstnaných, což odpovídalo nejvyšší hodnotě mezi všemi správními obvody ORP v České republice. S odstupem následovalo v Olomouckém kraji odvětví velkoobchodu a maloobchodu, opravy a údržby motorových vozidel (33,2 tis. osob, tj. 11,1 %).

V primárním sektoru bylo zaměstnáno 11,9 tis. osob s obvyklým pobytem v kraji. Jejich relativní zastoupení (4,0 %) převyšovalo republikový průměr (3,2 %). V sekundárním sektoru pracovalo 112,4 tis. osob a v terciárním a kvartérním sektoru 175,4 tis. osob. Zatímco podíl zaměstnaných v sekundéru (37,5 %) byl republikově nadprůměrný (34,4 %), podíl zaměstnaných v terciéru a kvartéru (58,5 %) zůstal pod republikovým průměrem (62,4 %).

Z celkového počtu 275,1 tis. zaměstnaných osob s bydlištěm v Olomouckém kraji a zjištěným postavením v zaměstnání bylo 236,9 tis. zaměstnanců (tj. 86,1 %), 34,8 tis. osob pracujících na vlastní účet (tj. 12,7 %) a 3,5 tis. zaměstnavatelů (tj. 1,3 %).

Vyjíždka a dojíždka do zaměstnání a do školy

Z 301,8 tis. zaměstnaných osob z Olomouckého kraje vyjížděla za práci mimo obec svého obvyklého pobytu necelá polovina z nich (45,6 %). Čtvrtina měla pracoviště v místě (25,1 %), téměř pětina pracovala z domu (18,9 %) a necelá desetina neměla stálé pracoviště (9,0 %). Dojíždku do zahraničí uvedlo 2,0 tis. obyvatel kraje a do jiných krajů vyjíždělo 17,4 tis. pracujících z Olomouckého kraje. Do krajských obcí naopak za práci dojíždělo 13,5 tis. osob z jiných krajů.

Více než polovina z 87,4 tis. žáků a nepracujících studentů měla školu v místě svého pobytu (55,5 %). Ostatní vyjížděli do školy v jiné obci (42,4 %). Školu mimo hranice České republiky uvedlo 293 studentů. Mimo krajské obce vyjíždělo 6,4 tis. studujících a naopak do škol v Olomouckém kraji dojíždělo 8,6 tis. dětí a dospívajících z jiných krajů.

Domácnosti

Celkový počet hospodařících domácností v kraji zaznamenal oproti předchozímu sčítání nárůst o 8,6 %. Významný podíl na tomto zvýšení měly domácnosti jednotlivců, jejichž počet od Sčítání 2011 vzrostl o jednu třetinu. Domácnosti jednotlivců se na celkovém počtu hospodařících domácností v kraji podílely 37,5 %.

Počet domácností tvořených jednou rodinou vzrostl mezi censy pouze o 1,1 %. Počet úplných rodin se zvýšil, oproti tomu neúplných rodin ubylo. Na změny ve struktuře domácností zapůsobil zejména trend odkládání mateřství do pozdějšího věku v souvislosti se snahou vytvořit ekonomické zázemí, najít odpovídající bydlení i s možnostmi vzdělávání a cestování.

Domy a byty

Domovní fond Olomouckého kraje podle výsledků Sčítání 2021 tvořilo 145,7 tis. domů, z nichž 19,5 tis. bylo neobydlených. Od roku 2001 byla postavena či nově rekonstruována více než pětina obydlených domů. Mezi obydlenými domy převažovaly z téměř 90 % rodinné domy, většinou ve vlastnictví fyzických osob.

V Olomouckém kraji bylo sečteno 259,9 tis. obydlených bytů, z nichž polovina byla situována v rodinných domech. Počet obydlených bytů se oproti Sčítání 2011 zvýšil o 16,3 tis. U bytů v rodinných domech převažovalo bydlení ve vlastním domě (82,6 %). U bytů v bytových domech bylo nejvíce bytů v osobním vlastnictví (56,3 %) a v pronájmu (29,4 %). Na 1 byt připadaly v průměru 4 místnosti a průměrná plocha činila necelých 90 m².